Europski parlament
2019-2024

Odbor za vanjske poslove

2023/2072(INI)

5.9.2023

NACRT IZVJEŠĆA

o sigurnosnim i obrambenim implikacijama utjecaja Kine na kritične infrastrukture u Europskoj uniji
(2023/2072(INI))

Odbor za vanjske poslove

Izvjestitelj: Klemen Grošelj

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o sigurnosnim i obrambenim implikacijama utjecaja Kine na kritične infrastrukture u Europskoj uniji
(2023/2072(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

– uzimajući u obzir glavu V. Ugovora o Europskoj uniji, a posebno drugo poglavlje, odjeljak 2. o odredbama o zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici,

– uzimajući u obzir „Strateški kompas za sigurnost i obranu – Za Europsku uniju koja štiti svoje građane, vrijednosti i interese te doprinosi međunarodnom miru i sigurnosti”, koji je odobrilo Vijeće 21. ožujka 2022. i potvrdilo Europsko vijeće 25. ožujka 2022.,

– uzimajući u obzir Izjavu iz Versaillesa donesenu na neformalnom sastanku čelnika država i vlada 11. ožujka 2022.,

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 20. lipnja 2023. o Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti (JOIN(2023)0020),

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ (Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata)[1];

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2)[2],

– uzimajući u obzir preporuku Vijeća od 8. prosinca 2022. o koordiniranom pristupu na razini Unije za jačanje otpornosti kritične infrastrukture,

– uzimajući u obzir priopćenje sa sastanka na vrhu u Vilniusu koje su izdali čelnici država i vlada članica NATO-a koji su sudjelovali na sastanku Sjevernoatlantskog vijeća u Vilniusu 11. srpnja 2023.,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/XXXX od [datum] Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava poluvodiča (Akt o čipovima)[3],

[1] SL L 333, 27.12.2022., str. 164.
[2] SL L 333, 27.12.2022., str. 80.
[3] SL L XXX

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o horizontalnim kibersigurnosnim zahtjevima za proizvode s digitalnim elementima i o izmjeni Uredbe (EU) 2019/1020 od 15. rujna 2022. (COM(2022)0454),

– uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za međunarodnu trgovinu,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0000/2023),

A. budući da je nedavna zajednička komunikacija o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti usmjerena na smanjenje rizika koji proizlaze iz određenih gospodarskih tokova u kontekstu povećanih geopolitičkih napetosti i ubrzanih tehnoloških promjena, uz istodobno očuvanje najveće moguće gospodarske otvorenosti i dinamičnosti;

B. budući da se Direktivom o otpornosti kritičnih subjekata i Direktivom NIS 2 pruža sveobuhvatan pravni okvir za jačanje fizičke i digitalne otpornosti kritične infrastrukture, uključujući za energetiku, promet, zdravstvo, digitalnu infrastrukturu, vodoopskrbu i hranu;

C. budući da se od izdavanja preporuke Vijeća od 8. prosinca 2022. već provode ciljane mjere kako bi se osigurao zajednički odgovor EU-a na incidente, među ostalim jačanjem koordinacije s NATO-om u okviru Radne skupine EU-a i NATO-a za otpornost kritične infrastrukture koja djeluje u okviru strukturiranog dijaloga NATO-a i EU-a o otpornosti;

D. budući da su prisilne politike i sve veća asertivnost Narodne Republike Kine, uključujući njezin agresivan stav prema Tajvanu, kao i socijalne i gospodarske posljedice pandemije bolesti COVID-19 i ruske ratne agresije na Ukrajinu razotkrili slabosti EU-a i ponovno potvrdili potrebu za „uklanjanjem rizika” u odnosima s Narodnom Republikom Kinom i drugim nedemokratskim trećim zemljama;

E. budući da kineske akvizicije kritične infrastrukture, posebno u susjedstvu EU-a, uključujući zapadni Balkan, predstavlja sve veći rizik za uzročno-posljedičnu vezu trgovine i sigurnosti;

F. budući da strateško partnerstvo između Kine i Rusije i dalje jača, među ostalim u područjima prijenosa tehnologije i vojnih kapaciteta;

Srž problema: razumijevanje kineske strategije vojno-civilne fuzije

1. ističe da je kineska strategija vojno-civilne fuzije program i plan koji vodi i kojim upravlja država u cilju korištenja svih poluga državne vlasti i komercijalne snage kako bi se ojačala i podržala Narodnooslobodilačka vojska Kine, oružano krilo Komunističke partije Kine;

2. smatra da politički sustav i gospodarstvo Kine pod kontrolom Partije često podrazumijeva da privatna poduzeća moraju uskladiti svoje komercijalne interese s vojnim, represivnim i političkim aktivnostima Komunističke partije Kine; stoga ističe

da se međunarodnim aktivnostima kineskih poduzeća pomaže Komunističkoj partiji Kine da proširi svoj utjecaj na strane zemlje i podriva geopolitičke suparnike;

3. smatra da vojno-civilnu fuziju treba razmatrati u širem političkom i strateškom kontekstu, uzimajući u obzir međusobnu povezanost te strategije s drugim inicijativama, primjerice inicijativom „Jedan pojas, jedan put” (koja uključuje i Digitalni put svile); smatra da je krajnji cilj vojno-civilne fuzije ostvariti dugoročni strateški cilj Kine da postane vodeća svjetska sila;

Posljedice civilno-vojne strategije Narodne Republike Kine

4. upozorava da ulazak kineskih poduzeća, posebno onih koja su izravno ili neizravno povezana s kineskim vojnim sustavom, u stratešku imovinu EU-a predstavlja rizik; u tom pogledu ističe svoju zabrinutost zbog prijenosa tehnologije i tehnološke stručnosti kineskoj vojsci, čime će se povećati njezina sposobnost da razvije sljedeću generaciju vojne tehnologije, koja se može upotrijebiti za agresivno djelovanje prema partnerima u Aziji i diljem svijeta;

5. naglašava da Kina proizvodi 70 % svjetskih baterija (tri od pet najvećih proizvođača baterija nalazi se u Kini), da ima udio od 60 % u svjetskoj proizvodnji aluminija i 75 % u proizvodnji silicija, da se u njoj rafinira 60 % litija i prerađuje 70 % bakra te da proizvodi 84 % nikla i 85 % kobalta u svijetu; ističe da su kineska rudarska poduzeća aktivna u Demokratskoj Republici Kongu (kobalt), Indoneziji (nikal), Čileu i Australiji (litij) te da kvazimonopol te zemlje u proizvodnji i preradi tih ključnih sirovina predstavlja ne samo akutni geopolitički izazov za EU, već i golem rizik za obrambeni sektor i druge industrijske sektore u Europi;

6. podsjeća da se i diplomatska i vojna komunikacija prenosi podmorskim kabelima u privatnom vlasništvu kineskih poduzeća kao što je *HMN Technologies*, subjekt povezan s kibernetičkim obavještajnim jedinicama kineske vojske; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog sustava podmorskih podatkovnih kabela kojima upravlja kinesko poduzeće *HMN Technologies*, a koji povezuju teritorije država članica EU-a i indopacifičku regiju, uključujući vojne baze država članica i NATO-a u toj regiji, čime se stvaraju sigurnosne ranjivosti u pogledu podvodnog nadzora i prikupljanja obavještajnih podataka;

Kako odgovoriti: proširenje skupa alata kako bi se odgovorilo na sigurnosne i obrambene zabrinutosti

7. upozorava da pogoršanje sigurnosnog okruženja u Europi i diljem svijeta zahtijeva hitno promišljanje o tome kako ojačati stratešku autonomiju EU-a i smanjiti njegovu ovisnost o zemljama kao što je Narodna Republika Kina koje su sistemski suparnici, a ne strateški partneri; naglašava da je potrebno spriječiti curenje osjetljivih novih tehnologija i ključne robe s dvojnom namjenom prema problematičnim odredištima koja djeluju ili surađuju u okviru strategije vojno-civilne fuzije;

8. i dalje je zabrinut zbog toga što europska kritična infrastruktura postaje sve osjetljivija na vanjske utjecaje; u tom pogledu pohvaljuje nedavne zakonodavne korake za jačanje otpornosti kritičnih subjekata u EU-u; međutim, sa zabrinutošću primjećuje da su te inicijative u velikoj mjeri ograničene na postupke provjere izravnih stranih ulaganja,

čime se Komunističkoj partiji Kine ostavljaju otvorene druge opcije za stjecanja pristupa strateškoj imovini i utjecaj na nju;

9. konstatira da se provjera dionika s pristupom kritičnoj infrastrukturi ne može ograničiti na izravna ulaganja; poziva da se područje primjene instrumenata koji se trenutačno odnose na izravna strana ulaganja i strane subvencije proširi na način da postupci obuhvate općenite provjere svih dionika uključenih u projekte kritične infrastrukture EU-a; poziva Komisiju da uz potporu država članica mapira, prati i procjenjuje pristup Kine kritičnoj infrastrukturi u EU-u; naglašava da su države članice u konačnici odgovorne za zaštitu infrastrukture, ali da one nisu dosljedno provodile postojeće smjernice o izravnim stranim ulaganjima niti uspostavile mehanizme za provjeru ulaganja na nacionalnoj razini;

10. pozdravlja potencijal prijedloga Komisije o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti kako bi se skup alata EU-a proširio na izvoz ili vanjska ulaganja u pogledu usko definiranih ključnih razvojnih tehnologija s vojnim primjenama, među ostalim u području kvantnog računalstva, naprednih poluvodiča i umjetne inteligencije; poziva na brzo donošenje prijedloga Komisije i poziva države članice da u potpunosti provedu prošireni regulatorni okvir EU-a kako bi se isključili subjekti koji bi mogli doprinijeti vojno-civilnoj fuziji;

11. nadalje pozdravlja prijedlog Komisije da se spriječi curenje osjetljivih tehnologija u nastajanju uspostavom popisa tehnologija s dvojnom namjenom, na temelju usko definiranih kriterija usmjerenih na budućnost, kao što su potencijalna razvojna i transformativna priroda tehnologije, rizik od vojno-civilne fuzije i rizik od zlouporabe tehnologije za kršenje ljudskih prava; poziva Komisiju i države članice da što prije utvrde i provedu relevantne zaštitne mjere za te tehnologije s dvojnom namjenom;

12. pozdravlja donošenje europskog akta o čipovima, kojim će se povećati sposobnost EU-a za proizvodnju poluvodiča i izraditi strateška mapa, među ostalim, nedostataka u sposobnostima u lancu vrijednosti poluvodiča u EU-u, čime će se ograničiti ovisnost EU-a o trećim zemljama kao što je Kina; poziva na podnošenje daljnjih prijedloga kako bi se osigurali lanci opskrbe za kritičnu infrastrukturu i materijale unutar EU-a;

13. poziva Komisiju da predloži novi zakonodavni okvir za ublažavanje sigurnosnih rizika u pogledu dobavljača sustava podmorskih kabela; naglašava da je dobavljače kabelskih sustava, primjerice kineska poduzeća, potrebno spriječiti da razmjenjuju podatke s obavještajnim službama, osim kada je riječ o zaštiti infrastrukture od vanjskih neovlaštenih upada ili zlonamjernih napada;

Poveznica između unutarnje i vanjske sigurnosti: jačanje otpornosti najbližih partnera EU-a

14. svjestan je prodora Narodne Republike Kine na tržište EU-a i u šire susjedstvo; poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) da osiguraju da se mjere poduzete za jačanje otpornosti EU-a na kineski utjecaj prošire i na najbliže partnere EU-a, posebno na zemlje pristupnice i one koje su dio politike susjedstva EU-a;

15. podsjeća da pomorske snage Narodne Republike Kine imaju na raspolaganju pravne alate koji im osiguravaju da kineske civilne brodove i infrastrukturu mogu koristiti u

vojne i sigurnosne svrhe; smatra da Kina svoju civilnu komercijalnu infrastrukturu može iskoristiti kako bi poduprla prisutnost Narodnooslobodilačke vojske Kine u trećim zemljama; upozorava da se takvom vojno-civilnom fuzijom kineskoj vojsci omogućuje pristup stranim lukama, čime joj se omogućuje da unaprijed pripremi logističku potporu za razmještanje pomorskih snaga na udaljenim lokacijama poput Indijskog oceana, Sredozemnog mora i Atlantskog oceana; ističe da je rizik od špijunaže najveći kada se kineska civilna komercijalna imovina nalazi u logističkim čvorištima u blizini pomorskih baza EU-a i NATO-a ili u lučkim poduzećima koja su potpisala sporazume o pružanju logističke potpore europskim poduzećima;

16. primjećuje da trećinu ukupne afričke infrastrukture izgrađene od 2010. financiraju i grade kineska poduzeća u državnom vlasništvu; ističe da je Kina u posljednjih 20 godina povećala svoje aktivnosti u području trgovine, ulaganja i zajmova, pri čemu su ugovorne obveze niske ili netransparentne; izražava zabrinutost zbog toga što je taj kineski model očito privlačan mnogim zemljama koje ne mogu ispuniti zahtjeve EU-a za pristup jednakovrijednim razinama financiranja, čime se širi kineski utjecaj na štetu partnerstava s EU-om; poziva Komisiju i ESVD da osiguraju da visoki standardi EU-a u pogledu ulaganja ne ugrožavaju njegove sigurnosne odnose i angažman s partnerima, odnosno status pouzdanog i strateškog partnera;

17. sa zabrinutošću ističe strategiju Narodne Republike Kine za izgradnju „baza za suradnju plavoga gospodarstva” duž obale Afrike, među ostalim izgradnjom ribarskih plovila i postrojenja za popravak plovila, koja se mogu koristiti i u vojne svrhe; naglašava da postoji opći manjak podataka i transparentnosti u pogledu tih sporazuma s afričkim zemljama i pratećih dozvola; ističe moguće geopolitičke posljedice za EU, posebno u trećim zemljama u kojima je EU angažiran;

°

° °

18. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću i Komisiji.